

aceluiași eveniment: încetarea din viață a lui Derrida. Rememorând sentimentele încercate atunci, el notează: „*Ce simțeam de fapt? Probabil simțeam că mai este posibil să admirăm fără să redevii copil. Să te oferi ca obiect al admirației pe cele mai înalte culmi ale cunoașterii – nu este oare cel mai frumos cadou pe care inteligența îl poate face celor care o receptează și partenerilor ei? Acel sentiment de grațitudine nu m-a părăsit nici astăzi*” (pp. 85-86).

Astfel stând lucrurile, un asemenea volum are și valoarea unui necrolog. Ce se poate spune însă într-un necrolog care să aibă mai mult decât valoarea unui sentiment contrazis de brutalitatea lucrului petrecut astfel încât să reprezinte mai mult decât un set de emoții pioase puse sub umbrela unui ritual steril? Pentru că este o surpriză aici – moartea lui Derrida constituindu-se, pentru Sloterdijk, într-un astfel de fapt, așa cum el însuși o mărturisește – un eveniment care nu beneficia de nicio așteptare, întregul discurs al acestuia este de o natură similară. Cum poți evoca un autor încât să fie evitate procedurile standard, ritualul comunitar cu întreaga serie de proceduri prescrise? Pur și simplu, prevalându-se de un cuvânt, de o propoziție, de o idee. Ori ce poate fi mai surprinzător, mai arbitrar și mai aleatoriu decât un cuvânt, o propoziție sau chiar o idee, mai ales atunci când aceasta din urmă pare să-și piardă orice relevanță cu semnificația majoră a unei gândiri?

Un astfel de cuvânt este găsit într-unul dintre ultimele interviuri ale lui Derrida, atunci când acesta este întrebat asupra propriei sale posterități și asupra intențiilor sale de gestionare. „*Dintre toate afirmațiile făcute de Jacques Derrida puțin înaintea de moartea sa, în vara lui 2004, îmi revine mereu în minte cea în care, referitor la «existența» sa postumă, spune că e încredințat de două lucruri total contradictorii – pe de o parte, că începând din ziua morții sale va fi complet uitat, iar pe de altă parte, că memoria culturală va păstra totuși câte ceva din opera lui* (p. 7). O afirmație paradoxală, care în alt context și pentru alt exeget ar fi însemnat un motiv de îngrijorare și perplexitate. Nu și pentru autorul *Criticii rațiunii cinice*. Paradoxul numit de către Derrida este transformat în punct de plecare: „*În cele ce urmează voi încerca să mă apropiu de figura lui Derrida în lumina acestei mărturisiri*” (p. 8). Există convingerea că această mărturisire reprezintă un *autoportret care se apropie de o declarație metafizică* (p. 8).

Fie și astfel, un necrolog abil construit sau achitarea unei datorii, există două posibilități ale vorbirii: 1) discursul hagiografic în care originalitatea este dezvăluită în refuzul oricărei apropieri de altceva, al oricărei comparații și al oricărui context istoric – toate văzute ca motive relativizante, și 2) contextualizarea, trecerea prin grila comparațiilor și asemănarilor.

Sloterdijk admite ultima posibilitate a discursului: punerea alături sau în față a câtorva figuri, un exercițiu care nu este străin de un altul, cu rădăcini antice: viețile paralele. Derrida face față pus alături de Niklas Luhmann, Sigmund Freud, Thomas Mann, Franz Borkenau, Regis Debray, Hegel și Boris Groys.

Odată executat exercițiul istoriografic, sentimentul datoriei puternic încercat la vestea morții lui Derrida este potolit: „*Ceea ce am descoperit de atunci este fericirea de a nu mă simți singur, având această imagine cu mine*” (p. 86). Suficient pentru un necrolog, pentru achitarea unei datorii, pentru un exercițiu de filosofie motivat de filosofie.

Ion Militaru

Istorie, cultură și civilizație la Vadul Calafatului (Vadul Diiului), (coordonatori Dinică Ciobotea, Mihaela Dudu), Craiova, Editura MJM, 2014, 478 p. (*The Calafat Ford (The Dii Ford). Historical, Cultural and Civilisation Approaches*, Craiova, MJM Publishing House, 2014, 478 p.)

În anul 2014, la Editura MJM din Craiova, a văzut lumina tiparului o importantă lucrare consacrată uneia dintre cele mai importante zone istorice din Oltenia, Vadul Diiului, sub coordonarea a doi cercetători de seamă, inspectorul Mihaela Dudu și profesorul universitar dr. Dinică Ciobotea. Cel din urmă nu este la prima reușită de acest gen, de-a lungul timpului

domnia sa elaborând alte două lucrări consacrate zonelor istorice Țânțăreni-Filiași și Piemontul Bălăciței.

În această lucrare, de peste 478 de pagini, cercetători din cadrul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor”, al Serviciului Județean al Arhivelor Naționale, Universității din Craiova, Muzeului Olteniei și Bibliotecii „Alexandru și Aristia Aman” își propun să ofere o amplă analiză a evoluției unei zone istorice cunoscute încă din Evul Mediu sub numele de Vadul Diului. De-a lungul timpului, istoria a reținut în această zonă o permanentă mișcare de oameni, numeroase evenimente motivate tocmai prin individualitatea ei teritorială și prin unitatea de viață degajată de o geografie și o geopolitică mult mai întinse, într-un cuvânt, o civilizație unitară prin elementele ei fundamentale. Zona analizată de peste cei 30 de cercetători a fost, în Antichitate și în perioada bizantină, punct de convergență și de referință la marginea a două entități politico-teritoriale: Podunavia din Țara Severinului și Podunavia de la Marea cea Mare. În Evul Mediu, schela și vama din târgul Calafatului au fost nu numai un punct foarte frecventat de către negustorii dunăreni din sud și de românii ce urmau „drumul Diului”, dar și sursă de venituri pentru domnii, boierii și mănăstirile Țării Românești, din dările și comerțul cu peștele bălților de pe malul Dunării.

Volumul este structurat pe șase capitole, precedate de un bogat material ilustrativ. În fiecare capitol al acestei lucrări, autorii au înfățișat câte o etapă din evoluția zonei, din Antichitate și până în epoca contemporană. Primul Capitol debutează cu o amplă descriere a mediului geografic și a cadrului economic în care a evoluat zona Vadul Diului. Tot în acest capitol, după ce analizează detaliat structura populației (pe sexe, vârstă, confesiune, situație economică) și habitatul uman, se trece la o descriere a ocupațiilor tradiționale secundare pe care locuitorii acestei regiuni le-au practicat de-a lungul timpului. Aici, pe lângă agricultura, creșterea animalelor și albinărit, locuitorii s-au îndeletnicit și cu pescuitul, albinăritul, vânătoarea și culesul din natură, încadrate de specialiștii etnografi în categoria ocupațiilor secundare.

Capitolul al II-lea este consacrat atât prezentării principalelor drumuri care asigurau legătura cu Transilvania și Moldova, dar și cu Peninsula Balcanică, cât și a structurilor sociale care se întâlnesc în zona Vadul Diului. Autoarea studiului referitor la drumurile din această zonă istorică, Lorena Dina, a susținut că cel mai important drum comercial din zona Olteniei era cel care pornea de la Calafat. Acesta după ce străbătea ținutul dintre Carpați, Dunăre și Olt, prin Băilești, Balș, Piatra Olt, Drăgășani, Râmnicu Vâlcea, ajungea, prin pasul Căineni, în Transilvania. Tot de la Calafat, menționează autoarea, pornea un alt drum comercial, spre sudul Peninsulei Balcanice, urmând valea râurilor Isker și Struma. Acest drum făcea legătura cu cel ce venea de la Ragusa. Referindu-se la situația socială a satelor din zona Vadul Diului, profesorii universitari Vladimir Osiac și Dinică Ciobotea au susținut, după o minuțioasă cercetare a bogăției de documente editate și inedite, că cea mai mare parte a lor s-a aflat, de-a lungul întregii perioade medievale și până în decembrie 1863, în stăpânirea unor mănăstiri, precum Coșuna, Căluși și Episcopia Râmnicului.

În Capitolul al III-lea, cercetătorii Simona Lazăr, Onoriu Stoica, Petre Gherghe, Toma Rădulescu și Florin Ridiche au prezentat principale descoperiri arheologice din zona Vadul Diului, începând din neolitic și până în perioada medievală. Ei au demonstrat că această zonă istorică a fost, încă din cele mai vechi timpuri, un areal propice apariției și dezvoltării așezărilor umane.

În Capitolul al IV-lea, autorii Dinică Ciobotea, Ileana Cioarec, Alexandrina-Daniela Ciobotea-Gavrilă înfățișează, pe baza informațiilor oferite de documentele aflate în custodia Serviciului Arhivelor Naționale Istorice Centrale, evoluția economică a vămii și a schelei Calafat, din secolul al XIII-lea și până în epoca contemporană.

În Capitolul al V-lea, autorii au reușit să demonstreze, prin studiile lor, că zona Vadul Diului a fost antrenată, în timp, în toate marile evenimente istorice care au marcat istoria României: războaiele ruso-austro-turce din prima jumătate a secolului al XIX-lea, Războiul de Independență și procesul de colectivizare a agriculturii.

Ultimul Capitol, realizat de către Rodica Păvălan, este consacrat prezentării celor care, prin activitatea lor, au făcut cinste acestei zone și i-au dat un plus de prestigiu între celelalte regiuni ale țării.

Volumul reprezintă un important instrument de lucru, util atât istoricilor și geografilor, cât și tuturor celor interesați să afle cât mai multe date despre o importantă zonă din Oltenia.

Georgeta Ghionea

Mihaela Bărbieru, Ileana Cioarec, *Repere istorice și culturale: aspirații, certitudini și perspective*, Craiova, Editura Sitech, 2015, 440 p. (Mihaela Bărbieru, Ileana Cioarec, *Historical and Cultural References. Urges, Certainties and Perspectives*, Craiova, Sitech Publishing House, 2015, 440 p.)

Înființat în urmă cu 50 de ani (la 29 decembrie 1965), prin hotărârea Prezidiului Academiei Române și datorită demersurilor oficiale făcute de către C. S. Nicolăescu Plopșor, sub denumirea inițială de Centrul de Istorie, Filologie și Etnografie, *Institutul de Cercetări Socio-Umane* reprezintă una dintre instituțiile de cercetare de renume, care și-a câștigat prestigiul nu numai pe plan local, dar și la nivel național și internațional. În anul 2015, la ceas aniversar, a fost editat volumul *Repere istorice și culturale: aspirații, certitudini și perspective*, o monografie inedită care însumează 440 de pagini.

Lucrarea este structurată în cinci capitole, în care sunt abordate aspecte referitoare la istoricul instituției sărbătorite și la activitatea științifică desfășurată în cadrul acesteia. Apariția beneficiază de o bibliografie adusă la zi, prin efortul autorilor și al cercetătorilor din cadrul acestei instituții academice.

După o scurtă prefață, realizată de prof. univ. dr. Cezar Avram, în **primul Capitol** al lucrării, cei doi autori fac o incursiune în tabloul general al eforturilor de apariție a fenomenului cultural, prin prezentarea sintetică a premiselor creării unor instituții de educație și cercetare în Craiova. Statutul de Bănie, importanță capitală administrativă, politică și culturală, înconjurată de lăcașuri de cult (mănăstirile Vodița, Bistrița, Tismana, Căluș, Brâncoveni ș.a.), adevărate centre culturale de rezonanță, a avut un rol determinant în constituirea unor instituții de educație și cercetare. Personalități marcante, precum N. Bălcescu, Ioan Heliade Rădulescu, C. D. Fortunescu, diplomatul Vasile Rudeanu se numără printre cei care susțineau înființarea, la Craiova, a unei instituții de învățământ superior.

În **Capitolul al II-lea**, intitulat *Primii pași instituționali: Centrul de istorie, filologie și etnografie*, autorii se ocupă de anii de început ai Institutului, definit de ctitorul său ca „tânăr vâstar al Academiei, altoi de viață și de roadă nouă, pe buturuga străveche, cu rădăcini adânc înfipte în pământul și sufletul iubitei noastre patrii” și de structura internă a acestuia, în perioada 1965-1990. Funcționând, inițial, în clădirea Palatului fostei Bănci a Comerțului (situată în strada A. I. Cuza, nr. 7), în timp, instituția și-a schimbat atât locațiile, cât și denumirile: Centrul de Istorie, Filologie și Etnografie (1965-1970), Centrul de Științe Sociale (1970-1990), Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” (1990-prezent).

Întemeietorul instituției, academicianul C. S. Nicolăescu-Plopșor, a pus, aici, bazele unei veritabile școli de cercetare, aducând oameni cu experiență de la Arhivele Statului, de la Muzeul Olteniei și din învățământ, dar și tineri absolvenți de facultate. Pentru perioada analizată în acest capitol, autorii fac cunoscută componența colectivului de cercetători, în fiecare an în parte.

Capitolul al III-lea abordează o nouă etapă în existența Institutului (1990-prezent) și debutează cu precizarea schimbărilor survenite în ceea ce privește subordonarea acestuia. În anul 1990, Institutul a trecut din subordinea Ministerului Învățământului la Academia Română. Pe baza dosarelor de arhivă, cele două autoare realizează o prezentare detaliată a cercetătorilor care și-au desfășurat activitatea în Institut, din anul 1990 și până în prezent, notând, pentru fiecare, gradul științific și funcția deținută.